

Výroční zpráva EAPN ČR, o. s. o činnosti v roce 2012

Poslání EAPN ČR, o. s.:

Členové EAPN ČR jsou nositeli ideje sociálního začleňování a boje proti chudobě. EAPN ČR vytváří fórum pro sdílení názorů, informací a zkušeností v této oblasti a je vedena ochotou podílet se na práci Evropské sítě proti chudobě (EAPN).

Cíle:

Cílem EAPN ČR je zapojit veřejnost a veřejnou správu ČR do problematiky sociálního vyloučení, odstraňovat společenské a politické bariéry vůči osobám ohroženým sociálním vyloučením a usilovat o jejich začleňování.

Vážení,

v roce 2012 jsme pracovali více odděleně v členských organizacích než jako celek. Důvodem byly projekty podpořené z Evropského sociálního fondu, které členské organizace realizují. Později se to jistě projeví i na kvalitě naší společné a více synchronizované činnosti. Věřím, že bude čas na sdílení zkušeností a větší zapojení v díle mateřské organizace EAPN. Jelikož došlo v roce 2012 k výměně předsedy této evropské organizace, ráda bych Vás podnítila k zamyšlení nad tím, jakou úlohu má EAPN při vytváření evropské legislativy týkající se zmírňování chudoby, na kterých aktivitách se chceme podílet, co nás inspiruje, a co naopak odrazuje. Neměli bychom zapomenout na klíčové body našeho programu, jako je participace lidí se zážitkem chudoby na procesech rozhodování, mainstreaming sociálního začleňování, důstojnost pro všechny lidi bez rozdílu věku, rasy, náboženství a sociálního postavení. Vrátime se formou kulatého stolu či více kulatých stolů k našemu programu v nadcházejícím roce 2013. Považuji za užitečné, aby se diskuse účastnily i nečlenské organizace EAPN ČR, o. s., neboť počet chudých stoupá v celé Evropě a dokonce i v České republice, která se pyšní nejnižším procentem chudých mezi členskými zeměmi. Tento primát si v roce 2012 sice udržela, ale hladina chudoby se ustálila z 10 na 15 procentech populace.

Milena Černá, předsedkyně EAPN ČR, o.s

Jak šel rok 2012

První polovina roku se v Evropě odehrála za dánského předsednictví. Karel Schwarz se jako místopředseda evropské sítě EAPN zúčastnil 12. 1. v Bruselu zasedání jejího **předsednictva**, které projednávalo především reformu této sítě, připravovanou v uplynulých dvou letech v zasedáních orgánů EAPN na národní i evropské úrovni. Stanislav Mrózek ze Slezské diakonie se 14. 1. v Bruselu zúčastnil **přípravy národních koordinátorů na projekt 11. bruselského setkání lidí se zážitkem chudoby**.

Dne 2. února se v Praze uskutečnila **Valná hromada EAPN ČR**, která stanovila několik záměrů společných setkání v roce 2012, z nichž kulatý stůl k tématu sociálního bydlení, navazující na 3. Národní setkání lidí se zážitkem chudoby, se bohužel z technických důvodů nekonal. Valná hromada položila důraz na kontakty a spolupráci mezi NNO zaměřenými na pomoc lidem ohroženým sociálním vyloučením i mimo členské organizace.

Výkonný výbor evropské sítě EAPN se nad **reformou evropské sítě EAPN** před jejím projednáním na Valném shromáždění sešel v Bruselu ještě dvakrát (24. – 25. 2. a 21. – 22. 4.). EAPN ČR na těchto intenzivních a kontroverzních jednáních zastupoval K. Schwarz. Byly odmítnuty návrhy na radikální změny struktury a forem práce této organizace (například rozdělení celoevropské sítě na několik nadnárodních oblastních celků, redukce účastníků ročních valných shromáždění na jednoho zástupce z každé národní sítě, zrušení tréninkových soustředění pro pracovníky národních sítí, snížení počtu členů Výkonného výboru EAPN).

Ve dnech 4. - 5. 4. se Katarína Klamková zúčastnila pravidelné pracovní skupiny EAPN: **EU Inclusion Strategies Group** v Bruselu. Hlavními tématy byla analýza klíčových témat z pozice sociálního začleňování k Národnímu programu reforem a dotazník, participace v rámci NPR, cíle a možnosti zapojení se do Národních sociálních zpráv a reflexe zkušeností s novým procesem z úrovně různých členských států (pozitiva, negativa, příležitosti), dohoda na pracovních podskupinách a vzájemné komunikaci členů a získání nejnovějších informací a aktualit k procesům EU politiky, zejména v oblasti sociálního začleňování.

Zástupci EAPN ČR se ve dnech 12. – 13. 4. v Praze zúčastnili **8. Národní všeoborové konference nestátních neziskových organizací v ČR**, která vytyčila vizi neziskového sektoru v ČR zejména v partnerství k veřejné samosprávě a správě na úrovni státu, krajů a obcí, k podnikatelům a dalším partnerským subjektům. Bylo dosaženo konsensu o společném postupu NNO při ovlivňování legislativy, systému financování a využívání fondů EU prostřednictvím Pracovní skupiny NNO, v níž se také účastní EAPN ČR.

Jedenácté setkání lidí se zážitkem chudoby se tentokrát konalo ve dnech 10. – 11. května v Bruselu pod titulem „Cítit se v EU jako doma.“ Českou skupinu složenou ze tří klientů Armády spásy, Charity Ostrava a Slezské diakonie s problémy bydlení (Milan Furák, Robert Orawski a Jana Plšková) doprovázel S. Mrózek. Ze setkání zaměřeného na nouzi v bydlení vyšlo komuniké, obsahující mimo jiné myšlenku vyjádřenou v závěrečném stanovisku: „Uvědomujeme si, že vedoucí představitelé Evropské unie ztratili ze zřetele záměry, kvůli kterým před 60 lety vznikla Evropská unie: cíle, které zahrnují respekt k právům, materiální a sociální blaho, solidaritu a spolupráci.“

Dne 21. 5. se na Ministerstvu práce a sociálních věcí konalo zasedání **Komise pro sociální začleňování**. Jejími členy za NNO jsou M. Černá, I. Hradecký a K. Klamková. MPSV na ní představilo nový dokument „Dlouhodobá vize MPSV v oblasti sociálního začleňování.“ Viz web MPSV – domovská stránka – sociální začleňování.

Dvoudenní facilitované **Národní setkání lidí žijících v sociálních bytech** proběhlo 30. 5. – 1. 6. v Brně. Zúčastnily se ho organizace, které poskytují doprovodné sociální služby k bydlení (IQ Roma servis, Podané ruce, P-Centrum, Vzájemné soužití, Centrom, Ester-Zálesí) a jejich klienti. Tradice národních setkání lidí se zkušeností s chudobou a sociálním vyloučením vychází z přesvědčení, že má smysl usilovat o participaci i této skupiny občanů ve veřejném dění mj. i formou přímého formulování jejich potřeb a zkušeností. Minulý ročník setkání byl věnovaný inkluzivnímu potenciálu sociálních služeb, tematizoval proto otázky typu jak služba pomáhá navrátit se do běžného života?, zatímco třetí setkání v roce 2012 se zaměřilo na specifickou a doposud nepříliš rozšířenou službu sociálního bydlení.

Katarína Klamková se 25. 5. zúčastnila **EU konference o prioritách finančního začleňování** v Evropě, konané v Bruselu. Na konferenci vystoupila s příspěvkem v rámci prvního panelu na téma situace v přístupu k základním bankovním službám v ČR a specifika zadluženosti sociálně vyloučených v ČR. Konferenci organizovala síť EFIN (European Financial Inclusion Network) v prostorách a pod záštitou European Economic and Social Committee. Cílem konference bylo identifikovat a finalizovat tzv. syntetický pohled na priority finanční inkluze v rámci úrovně celé EU (přístup k základním bankovním službám, dostupné a odpovědné úvěry, efektivní modely spoření ad.).

Ve dnech 7. - 9. června se česká delegace EAPN ČR (Černá, Schwarz, Brišová, Šniegoňová, Klamková) zúčastnila agendy a hlasování na každoroční **valné hromadě celoevropské EAPN v Oslo**, Norsku. Kromě běžné agendy a schvalování šlo o přijetí reformy a strategie práce EAPN na další roky (závěry postupně zveřejňujeme na webových stránkách EAPN ČR). Zároveň zde byla příležitost komunikovat a prezentovat sociální projekty a dobrou praxi z ČR. Dne 8. 6. se přitom konalo **zasedání Výkonného výboru EAPN ČR, o. s.**, které bylo zaměřené hlavně na otázky volby předsedy EAPN a formulace závěrečné rezoluce valného shromáždění. Předsedou celoevropské EAPN byl zvolen Sergio Aires z Portugalska. Závěrečné stanovisko 23. valného shromáždění vyjádřilo silné poselství evropským institucím a národním vládám že „Škrty nejsou nic platné. Vedou lidi hlouběji do chudoby a nechávají „chudě“ platit cenu za krizi, kterou nezpůsobili.“ Delegáti rozpoznali určité změny v rétorice, například, že není dost sociální odpovědnosti za krizi, ale že je jasné, že bude zapotřebí dojít v EU k dohodě o sociálním investování.

Dne 7. srpna zaslal Výkonný výbor EAPN ČR, o. s. **otevřený dopis Magistrátu města Ostravy**, v němž požadoval rozumné a smírné řešení otázky vystěhování romských rodin z ostravského Přednádraží. Reakci na tento dopis neobdržel.

V srpnu vydala EAPN Europe detailní **rozbor Národních plánů reforem**, které byly zpracovány vládami členských států EU. Závěry jsou uvedeny přílohou k této Výroční zprávě.

V srpnu až září se M. Černá věnovala otázce **přijetí novely zákona o sociálně právní ochraně dětí**, zaměřené proti nadměrnému počtu dětí v ústavní výchově v ČR (do dětských domovů přicházejí zejména děti z nemajetných rodin, které nemají dostatečné bydlení a vybavení domácností). Zachování integrity rodiny je prevencí chudoby dětí a jejich sociálního vyloučení. Postupně se stává klíčovým požadavkem všude tam, kde se rodina ocitne v obtížné životní situaci a vlastními silami se z ní nedokáže vymanit. Sanace rodin vede ke zvýšení samostatnosti a rodičovských kompetencí. Někdy stačí podpora při jednání s úřady, jindy pomoc při řešení problémů každodenního života, při výchově a učení dětí, domácím hospodaření, péči o byt. Díky podpoře NNO, které se postavily za novelu zákona o sociálně právní ochraně dětí v Poslanecké sněmovně PČR, a přehlasování veta prezidenta republiky, který argumentoval nedostatečnou přípravou, byla novela přijata.

V září se jako obvykle konal v Bruselu **Den posilování kapacity sítí EAPN** pod názvem „Chudoba v EU – Vytvoření společného akčního plánu“ (27. 9.). Předcházela mu půldenní konzultace se zástupci lidí žijících v chudobě ze všech národních sítí EAPN, na které byly dohodnuty priority, jež pak byly v 6 workshopech (s prezentacemi členských organizací EAPN)

rozpracovány v klíčová poselství pro zmírňování chudoby. Za EAPN ČR se zúčastnili K. Schwarz a S. Brišová. Výstupy ze setkání jsou uveřejněny na webových stránkách EAPN.

EAPN vydala na podzim několik stanovisek, která shrnula závěry pracovních skupin, jednání evropských organizací a setkání. Uvádíme jako příklad:

Stanovisko na podporu evropského závazku Strategie 2020 pro blaho dětí

Koncept integrovaného, vícedimenzionálního přístupu k blahu dětí není nový. Potvrzují to všechny vrcholové orgány EU - Rada, Komise, Evropský parlament a Komise pro sociální ochranu. Nadešel čas aplikovat známé principy v praxi. EK nyní přichází s doporučeními, v jejichž rámci mají jednotlivé členské státy konat, aby se děti žijící v nemajetných rodinách mohly rovnat s dětmi z rodin, které nedostatkem netrpí. EK bije na poplach, neboť v Evropě přibývá dětí žijících v chudobě, což je v rozporu s Úmluvou o právech dítěte a dalšími závaznými dokumenty na ochranu dětí. Zejména je nutné držet se principů ne-diskriminace a udělat všechno pro to, aby se děti do znevýhodněných situací nedostávaly. Poslouchat jejich žalující hlasy a dát jim dobré vzdělání, dostatečně podporovat jejich rodiny, zdraví, bydlení, sociální služby a možnost kvalitně trávit volný čas. Plnění těchto požadavků v členských zemích bude monitorováno. Bohužel, již provedená studie o národních plánech reforem jednotlivých členských zemí ukazuje, že vlády členských zemí EU na své závazky v rámci Strategie 2020 příliš nedbají, že se v nich objevuje jen málo opatření směřujících k vymýcení chudoby a jen málo opatření k odstraňování rizik, která plný rozvoj potenciálu dětí a mladých lidí omezují.

Jiná zpráva EAPN, uveřejněná 5. 10. 2012, zdůrazňuje povinnost členských států EU podporovat nejvíce deprivované lidi žijící v Evropě. Eurodiaconia, Caritas Europa, Červený kříž, EAPN, Evropská federace potravinových bank a FEANTSA vyzývají vlády evropských zemí, aby plnily závazky Strategie Evropa 2020. Stále více lidí v Evropě se setkává s každodenními nedostatky v základních potřebách včetně jídla a bydlení. Je zřejmé, že bez nějaké významné akce poroste počet lidí žijících v extrémní chudobě a vyžadujících sociální asistenci. Proto členové výše uvedených evropských sítí NNO vyzývají své vlády, aby podpořily myšlenku **založení evropského fondu**, který by pomáhal zmírnit alespoň ty nejnepríznivější situace.

Den za vymýcení chudoby přivedl dohromady NNO i místní veřejné činitele na Masarykovo náměstí v Ostravě, kde se dne 18. října konal v pořadí již 7. velký happening s vystoupením kapel, stánky NNO, gulášem pro účastníky, sbírkou na potravinovou banku a podpisovou akcí. Za EAPN ČR se zúčastnili S. Brišová, M. Černá a K. Schwarz. Po skončení se konal kulatý stůl NNO na téma činnosti EAPN ČR, o. s. v příštím roce.

Ve dnech 9. – 10. 11. se K. Schwarz zúčastnil **zasedání výkonného výboru EAPN v Athénách**, které v atmosféře kulminující řecké krize důvěry ve stát a jeho hospodaření vedlo debatu o budoucnosti sociální Evropy a vyslovilo se pro těsnější ekonomickou a rozpočtovou unii. Zabývalo se hledáním nových zdrojů financování boje proti chudobě (nadace, fundraising velkých firem, Fond EAPN). Schválilo Plán činnosti EAPN na rok 2013 (Vzdělávací fórum, dvě setkání k posilování kapacit národních sítí). Diskutovalo se také o alternativních ekonomických politikách, postoji k migraci, budoucnosti evropských setkání lidí žijících v chudobě a pravidlech jednání Výkonného výboru (upřednostňování konsensu před hlasováním). Ředitel EAPN Fintan Farrell oznámil rezignaci, ale slíbil vytrvat ve funkci do nástupu nového ředitele.

16. – 17. 11. se zasedání **strategické skupiny pro sociální začleňování EAPN** v Domě Willy Brandta v Berlíně se zúčastnila M. Černá. Hlavním tématem jednání byly příklady dobré praxe z Dánska, Belgie, Francie a Bulharska a rozvoj činnosti strategické skupiny.

Další **zasedání výkonného výboru EAPN ČR, o. s.**, se konalo v Praze dne 22. 11. Byly mj. stanoveny priority pro příští rok, jako např. Národní setkání lidí žijících v chudobě s požadavkem

včlenit anketu "Cena pro lokálního politika za zmírnění chudoby". Národním koordinátorem setkání zůstává S. Mrózek. Požadavky na inkluzivní vzdělávání (kromě poradenství a nízkoprahových klubů) s důrazem na podporu dětí ve 2. stupni základního školství byly tlumočeny MŠMT. Sociální bydlení je požadováno na MMR a MPSV.

Fintan Farrell, dosavadní ředitel EAPN, navštívil dne 28. 11. Evropskou komisi za účelem jednání o možnosti pořádat bruselské setkání lidí se zážitkem chudoby i v roce 2013. Tato mise se podařila.

25. – 30. 11 probíhal **Týden chudoby v České televizi**. Sice v okrajových časech, ale přesto, přenášela ČT desítky filmů o chudobě ve světě. Na návrh M. Černé ČT natočila snímek o matkách samoživitelkách – nejvíce ohrožené skupině dospělých a dětí.

Ve dnech 5. – 7. prosince se S. Mrózek a M. Černá za EAPN ČR zúčastnili **Shromáždění Sociální Platformy v Bruselu**. Hlavním tématem bylo investování do sociální sféry.

20. 12. Firma Walter Trading, s. r. o. z Horoušan věnovala **obuv a oblečení pro bezdomovce** v celkové hodnotě 650 tis. Kč. Obdrželi je v Armádě spásy, Charitě Ostrava, Naději a Saletu.

V průběhu celého roku se zástupce EAPN ČR (K. Schwarz) zúčastňoval schůzek společenství představitelů 10 – 11 sítí NNO v sociální a zdravotní oblasti ČR, nazvané **Platforma 10**, která vyjednávala o podmínkách poskytování sociálních služeb s Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a několikrát se sešla i s ministrem J. Drábkem a ministryní L. Müllerovou.

**Účetní závěrka
k 31.12.2012**

(sestavená v souladu s §§ 3 a 28 vyhlásky č. 504/2002 Sb. v platném znění)

ROZVAHA

	Stav k 1.1.2012	Stav k 31.12.2012
Aktiva:		
Pokladny	595,00 K	17 545,00 K
Účet v bance	27 477,85 K	4 797,66 K
Krátkodobý finanční majetek celkem	28 072,85 K	22 342,66 K
Pohledávky u odbíratelů	6 862,40 K	6 862,40 K
Poskytnuté provozní zálohy	0,00 K	0,00 K
Pohledávky za zaměstnanci	0,00 K	0,00 K
Pohledávky vůči EAPN Evropa	0,00 K	114 085,32 K
Ostatní pohledávky	117 080,40 K	0,00 K
Pohledávky celkem	123 942,80 K	120 947,72 K
AKTIVA CELKEM	152 015,65 K	143 290,38 K
Pasiva:		
Vlastní jmění	0,00 K	0,00 K
Fond rezerv	136 349,79 K	52 242,65 K
Nevyplacený hosp. výsledek	0,00 K	0,00 K
Výsledek hospodaření	- 84 107,14 K	- 28 648,27 K
Vlastní zdroje celkem	52 242,65 K	23 594,38 K
Závazky k dodávatelům	0,00 K	119 696,00 K
Ostatní závazky	0,00 K	0,00 K
Závazky vůči zaměstnancům	0,00 K	0,00 K
Závazky k institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	0,00 K	0,00 K
Závazky k Finančnímu úřadu	3 940,00 K	0,00 K
Ostatní jiné závazky	95 000,00 K	0,00 K
Krátkodobé závazky celkem	98 940,00 K	119 696,00 K
Výdaje předchozích období	833,00 K	0,00 K
Jiná pasiva celkem	833,00 K	0,00 K
PASIVA CELKEM	152 015,65 K	143 290,38 K

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

	Hlavní innost	Vedlejší hospodářská innost
Náklady:		
Drobný hmotný evidovaný majetek	0,00 K	
Drobný hmotný neevidovaný majetek	0,00 K	
Kancelářské potřeby	0,00 K	
Spotřebované nákupy celkem	0,00 K	0,00 K
Spotřeba energie	0,00 K	0,00 K
Cestovné	22 441,00 K	0,00 K
Náklady na reprezentaci	7 562,00 K	0,00 K
Poštovné	407,00 K	
Telefony	0,00 K	
Nájemné	54 378,00 K	
Ekonomické služby	0,00 K	
Propagace, internet, webové stránky	1 542,00 K	
Kopírovací a tiskové služby	8,00 K	
Software	0,00 K	
Ostatní služby	181 652,00 K	
Služby celkem	237 987,00 K	0,00 K
Mzdy v prac. poměru	0,00 K	
Mzdy v DPP	0,00 K	
Sociální a zdravotní pojištění	0,00 K	
Zákonné sociální náklady	0,00 K	
Osobní náklady celkem	0,00 K	0,00 K
Jiné ostatní náklady	3 356,00 K	
Kurzové ztráty	15 464,60 K	
Poskytnuté lenské příspěvky	7 645,00 K	
Ostatní náklady celkem	26 465,60 K	0,00 K
Náklady celkem	294 455,60 K	0,00 K
Výnosy:		
Výnosy z hlavní inosti	23 900,00 K	
Přijaté úroky	10,77 K	
Kurzové zisky	0,00 K	
Přijaté příspěvky od EAPN	234 251,56 K	
Přijaté příspěvky od EU	0,00 K	
Přijaté lenské příspěvky	7 645,00 K	
Provozní dotace	0,00 K	
Výnosy celkem	265 807,33 K	0,00 K
HOSPODÁŘSKÝ VÝSLEDEK (ZTRÁTA)	- 28 648,27 K	0,00 K

Základní data o EAPN ČR, o. s.

Sídlo EAPN ČR: Senovážné náměstí 977/24, 116 47 Praha 1
Telefon: 774133504 (S. Brišová), Výbor dobré vůle - Nadace Olgy Havlové: 224 217 331, I. 28 (M. Černá), EAPN ČR: 777716632 (K. Schwarz)
e-mail: eapncr@seznam.cz;
web: www.eapncr.org
IČO: 26669919
Číslo účtu: KB Praha 1 **51-1093430257/0100**

Členové EAPN ČR:

Organizace:	Zástupce:	Kontakt:
Armáda spásy	Mike Stannet, major	mike_stannet@armadaspasy.cz
	Pavla Vopeláková	pavla_vopelakova@armadaspasy.cz
Člověk v tísni	Jan A. Černý	jan.cerny@clovekvtsni.cz
Diakonie ČCE	David Šourek	sourek@diakonie.cz
	Eva Grollová	ustredi@diakonie.cz
Diakonie v ČR	Jan Harbáček	diakonie@umc.cz
IQ Roma Servis	Katarína Klamková	katarina.klamkova@iqrs.cz
	Weil Khazal	weil_khazal@iqrs.cz
Křesťan a práce	Bedřich Vymětalík	bvymetalik@iol.cz
	Lidmila Němcová	lidmila.nemcova@quick.cz
Nový Prostor Dagmar	Kocmánková	dagmar.kocmankova@novyprostor.cz
Charita ČR	Petra Šustrová	petra.sustrova@charita.cz
SKOK	Milena Černá	cerna@vdv.cz
	Karel Schwarz	schwarz_karel@seznam.cz
Slezská diakonie	Ilona Šniegoňová	i.snieronova@slezskadiakonie.cz
	Česlav Santarius	c.santarius@slezskadiakonie.cz
	Stanislav Mrózek	s.mrozek@slezskadiakonie.cz
Vzájemné soužití	Hana Žurovcová	hnizdo.souziti@seznam.cz
	Kateřina Bajgerová	poradna-souziti@seznam.cz

Členové a členky výkonného výboru:

Milena Černá: cerna@vdv.cz (předsedkyně)

Katarína Klamková: katarina.klamkova@iqrs.cz

Karel Schwarz: schwarz_karel@seznam.cz

Ilona Šniegoňová: i.sniegonova@slezskadiakonie.cz

Dagmar Kocmánková: projekt@novyprostor.cz

národní koordinátor setkání lidí se zážitkem chudoby: **Stanislav Mrózek**

s.mrozek@slezskadiakonie.cz

Revizor:

Česlav Santarius ze Slezské diakonie: c.santarius@slezskadiakonie.cz

Viceprezident celoevropské EAPN:

Karel Schwarz: eapncr@seznam.cz

Manažerka pověřená administrativními úkoly:

Soňa Brišová: e-mail: eapncr@seznam.cz

Hodnocení klíčových poselství obsažených v Národních plánech reforem členských zemí EU v roce 2012

1. Evropa 2020 – inkluzivní růst a cíl odstranění chudoby se stávají irelevantními.

Požadavky ekonomických segmentů vlád jsou dominantní silou v NPR i ve specifických doporučeních jednotlivých zemí. To znamená, že se jen slabě zaměřují na inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst nebo cíle, zvláště na chudobu, bez ohledu na to, že se chudoba stále zvyšuje. Ve všech NPR bylo nalezeno pouhých pět lokálních doporučení proti chudobě. Došlo k mírnému zlepšení v roce 2011, ale vcelku jde o vážné nedostatky, zejména jako reakce na rostoucí míru chudoby.

2. Úsporná opatření zaměřená na škrty způsobují zvyšování míry chudoby a podkopávají inkluzivní oživení.

Makroekonomické politiky jsou zaměřeny na rychlé snížení deficitu, se strategiemi úspor, a to ve většině evropských zemí, bez ohledu na vážnost deficitů. Do popředí se dostávají škrty ve službách, dávkách a mzdách. Tato opatření trestají chudé, generují nová rizika chudoby a zvyšují nerovnost. Ještě větší starost působí, že členské státy nacházejí důvody pro systematické omezování základních veřejných služeb, což má zhoršující vliv na situaci v sociálních státech. Tím, že se prosazuje zvyšování daní, zaměření na daně proporcionálně zasahuje nejtvrdějším způsobem chudé, kteří se spoléhají pouze na základní zboží a služby. Tato situace, která má podporovat růst, spíše než to podkopává redistribuční potenciál s mnoha vedlejšími fenomény jako je rostoucí nerovnost, zvláště s regresivním zaměřením na konzum. Zatímco se věnuje mnoho pozornosti růstu a zaměstnanosti, je málo dokladů o konkrétním poskytování služeb a inkluzivní růst se nekoná. Objektivně řečeno, inkluzivní plány oživení nejsou patrné.

3. Chudoba není v plánech viditelná; nesmí být redukována pouze na přístup k zaměstnání.

Zaměření na chudobu se v plánech vyskytuje výjimečně, bez ohledu na to, že v Evropě v poslední době přibýly dva milióny lidí žijících v chudobě. Výrazné je také převážné zaměření všech opatření na zaměstnání jakožto jediného řešení problému. Obzvláštní pozornost zasluhuje Španělsko, v jehož plánu se potírání chudoby vůbec nevyskytuje. Obtíže, vyplývající z přeměňování chudoby a výběru indikátorů členskými státy, častého skrývání reality a upřednostňování indikátorů, které vykazují co nejnižší nárůst chudoby, stále pokračují. Schodek obnáší 8 miliónů lidí, kteří jsou cílem nutné nápravy v EU. Vytváření kvalitního zaměstnání je nezbytné, avšak jen zaměstnání samo o sobě nemůže chudobu snížit, jak je zřejmé zvláště ve vztahu k rostoucí chudobě při zaměstnání a se zkušenostmi s většinou chudých rodin, jež zaměstnání mají. Chybějí koherentní, integrované strategie proti bídě, vycházející z konceptu aktivní inkluze pro ty, kdo jsou v aktivním věku, a záruky pro přístup k právům, zdrojům a službám pro všechny, což vzbuzuje největší obavy. Úsporná opatření útočící na minimální příjem a služby bez jakéhokoliv hodnocení dopadů, dostávají sociální státy do rizika bez ohledu na to, že sociální ochrana zmírňuje chudobu cca o 40 %. Selhávání v oblasti potírání chudoby, při vytyčování konzistentních cílů pro klíčové skupiny a integrovaných strategií pro klíčové skupiny (např. chudoba dětí, Romové, migranti, dlouhodobě nezaměstnaní a bezdomovci) je též nápadné, ač se těchto skupin vehementně zastávají organizace sdružené v Evropské platformě proti chudobě.

4. Důraz na vytváření pracovních míst, nikoliv však na pomoc těm nejvíce znevýhodněným.

Zatímco vytváření pracovních míst dostává nejvyšší prioritu, klade se malý důraz na kvalitní zaměstnávání, nikoliv na to, jak tato kvalitní místa mají být vytvářena v klíčových sektorech (např. zeleném a bílém), nebo cestou sociální ekonomiky. Rovněž se nedělají jasné analýzy, jaké druhy zaměstnání přispívají ke snižování chudoby. Chybění priorit, určujících přístup ke kvalitnímu zaměstnání jako součást strategií aktivní inkluze nebo koherentní strategie boje s chudobou zaměstnaných, znamená, že ti nejvíce znevýhodnění z toho nemají osobní užitek. Přitvrzení v podmínkách aktivace a sankcí jsou stále hlavním přístupem v politice zaměstnanosti, jehož následkem je zvyšující se míra vyloučení, spíše než poskytování udržitelné cesty ven z chudoby pro ty, kdo chtějí pracovat.

5. Nesystematický přístup ke vzdělávání selhává při atakování strukturálních záležitostí v oblasti veřejného zájmu.

Nehledě na to, že přibývá žáků, kteří předčasně ukončují základní školní vzdělávání, v některých zemích mají změny ve školství stále podobu nesystematických opatření. Tato opatření selhávají, jakmile jsou rozpoznány specifické bariéry pro různé skupiny se zvláštními potřebami, což se děje ve spolupráci se všemi klíčovými aktéry, aniž jsou dotčeny strukturální záležitosti, které by měly zabezpečit principy inkluzivního vzdělávání a celoživotního učení. Úsporná opatření zcela zřetelně podkopávají spravedlivý a cenově dostupný přístup ke vzdělání, přiměřené působení veřejných investic, aby se zajistily komplexní, kvalitní veřejné služby, jakož i nové, efektivní postupy ve vzdělávání.

6. Chybějící příležitosti pro podporu sociálních investic.

Alternativní přístupy, které upřednostňují sociální investice do lidí a sociálních systémů, k velkému zklamání zcela chybějí. Vedle malého zájmu o vytváření kvalitních pracovních míst, selhávání zabezpečeného přístupu k minimálnímu příjmu, sociální ochrany a dostupného přístupu ke kvalitním sociálním službám vznikají slabá místa při vytváření efektivních strategií proti chudobě, obzvláště v době vzrůstu nezaměstnanosti. To také podráží výdobytky sociálního dna, které působí jako automatický stabilizátor a jako základ pro inkluzivní oživení a vede k stoupajícím sociálním, zdravotním a ekonomickým nákladům. Jsou vidět tu a tam malá světélka naděje v několika málo zemích, které rozpoznávají zásadní roli investic do sociální sféry, jako je např. zvýšená kvalita zaměstnání, sociální ochrana a aktivní inkluze, zajišťující inkluzivní oživení a růst.

7. Nedostatečné známky stoupajícího využívání strukturálních fondů EU pro snížení chudoby.

Strukturální fondy stále nedosahují svého potenciálu v oblasti redukce chudoby, s prioritou danou v opatřeních s cílem zvyšujícího se růstu, zaměstnávání a vzdělání a malou koordinací mezi ESF a ERDF v podpoře projektů sociálního začleňování. Chybí příležitost k podpoře integrované aktivní inkluze a k podpoře těch, kdo jsou trhu práce nejvíce vzdáleni. Principy partnerství zůstávají pro NNO stále pouhou teorií, zvláště pro ty malé.

8. Krok zpět v podpoře a demokratické angažovanosti v NPR.

Již v roce 2011 tak slabá angažovanost zainteresovaných subjektů učinila ještě další krok zpátky v NPR. Zatímco 12 národních sítí projevilo určitou angažovanost ve vstupech (Belgie, Bulharsko, Kypr, Česká republika, Dánsko, Francie, Lucembursko, Maďarsko, Nizozemí, Polsko, Švédsko, UK-Skotsko), jen 4 hodnotící sítě NNO vyjádřily s určitostí, že angažovanost byla zásadního charakteru (Skotsko, Kypr, Dánsko, Francie). Klíčové záležitosti se týkaly chybění časové osy, nedostatečných závazků a kvality angažovanosti včetně nedostatečné zpětné vazby či důkazů, že předpoklady se vůbec dostaly na pořad jednání. Vstupy sociálních NNO byly omezeny na úzkou kapitolu chudoby, spíše než aby dostaly příležitost komentovat veškeré politiky společně s

ministerstvy sociálních věcí. Lidé žijící v chudobě totálně chyběli v těch NPR, které v nejvyšší míře potvrzovaly zklamání s NPR, a které nenabízely žádné zlepšení NPR ve smyslu angažovanosti pro kvalitu. Selhání v aktivní účasti národních parlamentů dále podtrhává ráz, kterým se NPR vyznačují, totiž ztrátu demokratické odpovědnosti.

9. Zklamávající start NPR.

Jen málo NPR bylo předloženo včas (6) a byly vesměs nedostatečné, bez jasného pojetí jejich role v zabezpečení silné, integrované strategie, která by pokryla tři pilíře otevřené metody koordinace (OMC). Tyto plány neobsahovaly jakékoliv známky boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení, ani zabezpečení sociální ochrany založené na běžných příležitostech. Málo pozornosti bylo věnováno sociálnímu dopadu úsporných opatření nebo dávek v systému efektivní sociální ochrany a bezpečnosti. Více informací bylo zaznamenáno na druhém z pilířů OMC (zdraví, dlouhodobá péče a důchody). Spíše než na zvýšení dostupnosti se celý obsah zaměřoval na pokračování konsolidace daňového systému. NPR zůstaly zprávami o současném stavu národních politik, spíše než strategiemi rozvíjení sociálních procesů.